Projekt podstawy programowej dla szkoły branżowej I stopnia

JĘZYK REGIONALNY – JĘZYK KASZUBSKI

Nadrzędnym celem nauki w ramach przedmiotu język regionalny – język kaszubski w branżowej szkole I stopnia jest rozwijanie kompetencji językowych z uwzględnieniem słownictwa zawodowego. Istotny element stanowi też przygotowanie uczniów do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu regionu w powiązaniu z budowaniem świadomości oraz tożsamości regionalnej, a także wprowadzenie w świat wartości i przygotowanie do życia we współczesnym świecie, w tym cyfrowym.

Efektem nauki jest przygotowanie uczniów do udziału w życiu wspólnoty lokalnej, regionalnej, narodowej i wielokulturowej.

Uczniowie rozwijają kompetencje językowe, przede wszystkim komunikacyjne – w obszarze rozumienia, mówienia, czytania, pisania i przetwarzania informacji, a także kulturowe, społeczne i przekrojowe, obejmujące wiedzę, umiejętności i postawy. W każdym roku nauki uczniowie zdobywają i pogłębiają wiedzę dotyczącą dziedzictwa kulturowego, a także z zakresu literatury, historii, geografii i przyrody regionu oraz uczestniczą w wycieczkach przedmiotowych i działaniach kulturalnych, wykazując inicjatywę i postawę szacunku wobec tradycji i zwyczajów własnych oraz innych społeczności.

ZAKRES PODSTAWOWY

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Rozumienie i tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych w języku kaszubskim dotyczących życia codziennego i zawodowego.
2. Przetwarzanie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Poznawanie dziedzictwa kulturowego Kaszubów, w tym kaszubskojęzycznej literatury.

4. Uczestniczenie w kulturze Kaszub i Pomorza.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

I. Rozumienie wypowiedzi

Uczeń:

1) wykonuje polecenia i instrukcje przekazywane w formie ustnej lub pisemnej;
2) wskazuje kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);
3) wyszukuje w wypowiedzi określone informacje;
4) wyodrębnia elementy kompozycji wypowiedzi (np. wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
5) stosuje strategie rozumienia wypowiedzi, korzystając w razie potrzeby ze źródeł wspomagających rozumienie (np. słowników, encyklopedii, internetu).

II. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

1) inicjuje rozmowę i reaguje na wypowiedzi rozmówcy;
2) wyraża uczucia i opisuje emocje swoje i innych.

III. Przetwarzanie wypowiedzi

Uczeń:

1) tworzy wypowiedzi ustne i pisemne na podstawie informacji zawartych w tekstach;
2) tłumaczy wypowiedzi z języka kaszubskiego na język polski;
3) stosuje strategie przetwarzania tekstów.

IV. Świadomość językowa

1) Leksyka. Uczeń:
   a) posługuje się słownictwem z zakresów tematycznych: człowiek, rodzina i relacje, natura i przestrzeń, ojczyzna i tożsamość, tradycja i kultura,
   b) posługuje się słownictwem specjalistycznym z zakresu kształcenia zawodowego,
   c) rozpoznaje leksykalne środki stylistyczne, w tym neologizmy, zdrobnienia i zgrubienia,
   d) objaśnia znaczenia wybranych kaszubskich przysłów i powiedzeń;
2) Gramatyka. Uczeń:
   a) wymawia głoski w wyrazach zgodnie z zasadami fonetyki,
   b) stosuje właściwy akcent wyrazowy i intonację zdaniową,
   c) posługuje się właściwymi formami fleksyjnymi wyrazów,
   d) pisze zgodnie z poznanymi regułami ortografii i interpunkcji;
3) Język w działaniu. Uczeń:
   a) rozpoznaje intencję nadawcy wypowiedzi,
   b) przestrzega zasad etykiety językowej, w tym stosuje odpowiednie zwroty grzecznościowe;
4) Język kaszubski a inne języki. Uczeń:
   a) wskazuje podobieństwa i różnice między językami kaszubskim a polskim,
   b) wyjaśnia znaczenie języka kaszubskiego jako elementu dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej.

V. Odbiór i analiza tekstów literackich oraz innych tekstów kultury

Uczeń:

1) rozpoznaje i wskazuje elementy świata przedstawionego w kaszubskojęzycznych utworach epickich i dramatycznych oraz podmiot liryczny, sytuację liryczną i podstawowe środki poetyckie w utworach lirycznych;
2) wskazuje główną myśl oraz intencje nadawcy dzieła literackiego i innych tekstów kultury;
3) rozróżnia teksty kultury, nazywa ich tworzywo.

VI. Uczestnictwo w kulturze

Uczeń:

1) rozpoznaje i wskazuje wybrane elementy kaszubskiej kultury ludowej, wysokiej i masowej, materialnej i niematerialnej;
2) omawia wybrane wydarzenia i postaci z historii Kaszubów;
3) opisuje walory turystyczne Kaszub i Pomorza oraz przedstawia argumenty zachęcające do poznawania regionu;
4) przestrzega zasad właściwego zachowania wobec symboli, świąt i obrzędów mniejszości narodowych i etnicznych.

Wymagania szczegółowe dotyczące doświadczeń edukacyjnych

W ramach zajęć z języka regionalnego – języka kaszubskiego uczeń zdobywa doświadczenia edukacyjne, które przez swój praktyczny charakter wspierają wykorzystanie wiedzy przedmiotowej. Doświadczenia edukacyjne wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają sprawczość ucznia.

W każdym roku szkolnym uczeń realizuje co najmniej dwa z poniższych doświadczeń edukacyjnych:

1. indywidualnie lub w grupie przygotowuje szkolne przedsięwzięcie promujące kulturę, historię lub tradycję Kaszub;

2. uczestniczy w wydarzeniu kulturalnym realizowanym w języku kaszubskim lub dotyczącym dziedzictwa regionu (np. spektakl teatralny, projekcja filmu, spotkanie autorskie, koncert, wystawa) i przygotowuje na jego podstawie indywidualnie lub w grupie relację z wydarzenia;
3. indywidualnie lub w grupie zawodowej wykonuje zadanie zgodne z profilem kształcenia, inspirowane kulturą lub tradycją kaszubską, zakończone wystawą lub prezentacją na forum;
4. co najmniej raz w roku szkolnym, indywidualnie lub w grupie, realizuje projekt związany z wizytą w miejscu ważnym dla społeczności i kultury Kaszub;
5. indywidualnie lub w grupie organizuje i przeprowadza wydarzenie sportowe lub rekreacyjne w języku kaszubskim.

Lista lektur

Proza:

1) Hieronim Derdowski, *Ò panu Czôrlińsczim, co do Pùcka pò sécë jachôł* – wybrane fragmenty;
2) Aleksander Labuda, *Aniół Kaszëb z nieba* ze zbioru *Gùczów Mack gôdô*;
3) Aleksander Majkowski, *Żëcé i przigòdë Remùsa* – część I *Na pùstkòwiu*;
4) wybrane legendy kaszubskie;
5) wybrana twórczość innych pisarzy kaszubskich.

Poezja:

1) Tomasz Fopke, *Testament pisajka*;
2) Jan Karnowski, *Naszô mòwa*;
3) Aleksander Majkowski, *Kaszëbskò-pòmòrskô mòwa*;
4) Jan Trepczyk, *Zemia Rodnô*;
5) wybrana twórczość innych poetów kaszubskich.

Inne:

1) wybrane słuchowisko, przedstawienie teatralne lub film.

Warunki i sposób realizacji

Nauka języka kaszubskiego w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych w branżowej szkole I stopnia odbywa się w klasie i poza szkołą. Jej częścią są wycieczki przedmiotowe do miejsc związanych z kulturą i historią kaszubską, a także udział w wydarzeniach kulturalnych, wyjazdy związane z poznawaniem Kaszub i Pomorza, warsztaty, spotkania z ciekawymi ludźmi, projekty edukacyjne.

Szczególny nacisk jest położony na umiejętność użycia języka kaszubskiego w sytuacjach komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem słownictwa zawodowego, świadome uczestnictwo w kulturze regionu, a także okazywanie szacunku wobec dziedzictwa Kaszub i Pomorza oraz innych społeczności. Zadaniem szkoły jest zapewnienie uczniom i nauczycielom optymalnych warunków pozwalających na zrealizowanie wymagań wskazanych w podstawie programowej oraz przeprowadzenie doświadczeń edukacyjnych, w tym umożliwienie realizacji zajęć w instytucjach związanych z językiem i kulturą kaszubską. Zapewnieniu skuteczności planowanych działań służy dostęp do obowiązujących lektur, podręczników, słowników, map, czasopism i gier edukacyjnych oraz materiałów i pomocy dydaktycznych, a także zasobów edukacyjnych dostępnych w internecie.

Językiem stosowanym podczas nauki jest język kaszubski. Nauczyciel, odpowiednio do zaawansowania grupy uczniów, wyjaśnia zadania, formułuje polecenia i reaguje w języku kaszubskim na sytuacje w klasie. Język kaszubski jest narzędziem autentycznej komunikacji podczas zajęć, wspiera umiejętność rozumienia ze słuchu i opanowanie struktur językowych. Do realizacji wymagań stosowane są metody i techniki pracy na zajęciach wynikające z podejścia zadaniowego i dydaktyki postkomunikacyjnej. Ewaluacja opiera się głównie na ocenie kształtującej, w której dużą rolę odgrywa informacja zwrotna kierowana systematycznie do uczniów.